Анотація навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА

1. Мета вивчення дисципліни: формування в майбутніх вчителів музики культурологічного уявлення про інструментальне виконавство як форму музичної діяльності в її співвідношенні з діяльністю композитора і слухача; комплексу навичок художньо-естетичного аналізу інструментально-виконавських стилів; ознайомлення з естетичними, педагогічними та виконавськими принципами світових й національних шкіл та окремих видатних музикантів; висвітлення основних стильових етапів розвитку джазового виконавства; набуття музично-історичних, культурологічних знань розвитку виконавського мистецтва у різні історичні періоди, умінь їх педагогічної інтерпретації музикантом-педагогом в галузях освіти та культури.

Дисципліна пов'язана з такими дисциплінами навчального плану підготовки фахівців, як Історія музики, Сольфеджіо, Аналіз музичних творів, Гармонія, Основний музичний інструмент, Виконавська майстерність з фаху.

2. Перелік компетентностей, здобуття яких гарантуватиме вивчення дисципліни Історія інструментального виконавства:

а) інтегральних:

- здатність до застосування культурологічних, музично-історичних, музично-теоретичних знань, аналізу історико-мистецької хронології розвитку інструментально-виконавського мистецтва та осмислення семантики музичної мови, що призводить до важливих узагальнень щодо об'єктивності інтонаційно-образного змісту музичного твору й створює передумови адекватного сприйняття й розуміння його художнього образу;
- володіння досвідом українських та європейських інструментальних шкіл для формування власних виконавських навичок та інтерпретаторських умінь;
- володіння навичками інструментально-проектувальної діяльності, яка передбачає вміння здійснювати інтеграційні зв'язки, використовувати індивідуальне творче мислення у процесі інтерпретації музичного твору.

б) загальних:

- наявність загальної культури педагога-музиканта; глибина і різноманітність професійних інтересів, здатність орієнтуватися в загальному історичному ракурсі інструментально-виконавського мистецтва; розуміння самоцінності та значущості кожного його історичного етапу;
- здатність визначати актуальні проблеми та сучасні тенденції розвитку світової та вітчизняної музичної культури;
- усвідомлення взаємозв'язків інструментального мистецтва з іншими видами музичної мистецтва.

в) спеціальних (фахові, предметні):

- володіння комплексом знань музично-історичного та музично-теоретичного змісту;
- здатність аналізувати тенденції розвитку вітчизняної і зарубіжної інструментальних шкіл для визначення ефективних методів формування виконавської майстерності інструменталіста і способів її вдосконалення;
- здатність реалізовувати набутий досвід в процесі вивчення інструментально-виконавських шкіл у виконавській діяльності;
- володіння системою знань основних виконавських шкіл, їх специфіки, розвитку та представників;
- спроможність оперувати набутими музичними знаннями та вміннями у процесі самостійної діяльності та самоосвіти.

Здобуті внаслідок вивчення дисципліни компетентності можуть бути реалізовані в процесі проведення навчальної (використовуватись на уроках музичного мистецтва, історії тощо) і виховної роботи зі школярами (бесід культурологічного спрямування, лекцій-концертів просвітницького характеру та ін.).

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами:

Змістовий модуль 1. Інструментально-виконавське мистецтво в історичному контексті.

Музичне інструментальне виконавство як самостійний вид художньої творчості.

Виконавський характер музичного мистецтва. Передумови формування професійного музичного виконавства. Напрямки розвитку інструментального виконавства – сольне, групове (ансамблеве), колективне (оркестрове).

Первинні форми музичного виконавства.

Зв'язок історії виконавського мистецтва з розвитком суспільства і формами музичного життя. Стародавні форми музикування. Виконавство в умовах обрядового і побутового музикування. Прикладні форми музикування в релігійному культі. Первинні форми світського музикування.

Музичне виконавство в античний період, в Середньовіччі та Відродженні.

Античні форми виконавського мистецтва. Розвиток виконавського мистецтва в епоху Середньовіччя в рамках культової музики. Фіксація музики умовними знаками (невми, ноти) як необхідна умова виникнення виконавського мистецтва. Розвиток поліфонічного мистецтва та музичного інструментарію. Звільнення професійного музичного мистецтва з-під пануючого впливу церкви в епоху Відродження.

Інструментальне мистецтво епохи бароко.

Стильові особливості епохи бароко. Значення музично-риторичної доктрини в епоху бароко. Розвиток нових інструментальних жанрів. Музичні інструменти епохи бароко. Високий технічний і художній рівень органного, клавірного і лютневого виконавства в XVII-XVIII століттях.

Інструментальна музика класицизму.

Особливості інструментальної музики епохи класицизму. Розвиток інструментальної віртуозності, завершення формування симфонічного оркестру. Винахід фортепіано та його вдосконалення у XVIII столітті. Специфіка великих жанрових форм класицизму. Інструментальне музика віденської школи та В.Моцарт-віртуоз.

Музичне виконавство в XIX столітті.

Розподіл праці композитора і виконавця на початку XIX ст. Формування нового типу виконавця-інтерпретатора та виконавця-віртуоза. Виконавська діяльність найбільших музикантів, що ознаменувала початок сучасного виконавського мистецтва. Формування виконавських шкіл, напрямків і стилів. XIX століття – час створення ряду нових музичних інструментів. Винахід грамзапису – засобу фіксації конкретного виконавського процесу і поширення музичної культури в суспільстві.

Розвиток музичного інструментального виконавства в XX столітті.

Характеристика напрямків інструментального виконавства початку XX століття. Специфіка особливих прийомів гри на музичних інструментах другої половини XX століття. Способи фіксації нових композиторських технік. Виконання сучасної музики і нові завдання, що стоять перед виконавцями. Створення електронних музичних інструментів і синтезаторів, їх технічні і художні особливості.

Становлення інструментального виконавства в Україні.

Розвиток музичної культури Київської Русі: професійна музика княжого двору і церковна музика. Перші інструментальні жанри української музики. Розвиток національного фортепіанного мистецтва у XX ст. Відкриття перших консерваторій. Розвиток вітчизняного скрипкового мистецтва. Народно-інструментальне виконавство XX століття. Удосконалення музичного інструментарію. Основні представники баянно-акордеонного мистецтва.

Історія джазового виконавства та його стилів.

Джаз як результат синтезу європейської та афро-американської музичних культур. Становлення класичного джазу. Джаз перехідного періоду та комерційний джаз. Виконавство Л. Армстронга. Представники гарлемського джазу. Зародження стилю свінг та виконавські особливості оркестрів Дюка Еллінгтона, Каунта Бейсі та Гленна Міллера. Стилі модерн-джазу, авангарду та їх представники. Взаємодія фортепіанного джазу з музикою академічної традиції.

Розвиток українського джазового виконавства.

Зародження українського джазового мистецтва. Перші джазові твори в музичному просторі України. Гастролі зарубіжних джазових колективів у Києві, Харкові, Одесі та інших містах. Ю. Мейтус – джазовий композитор й організатор харківських джаз-ансамблів. Л.Утьосов та особливості його джазового оркестру «Теа-джазу». Розвиток сучасного українського джазу. Джазові групи та їх представники. Основні джазові фестивалі в Україні, їх роль в розвитку мистецтва.

4. Обсяг вивчення навчальної дисципліни: 4 кредити ECTS. Загальна кількість годин – 120, з них: денна форма навчання – 40 год. аудиторних (20 год. лекційних, 20 год. практичних занять); заочна форма навчання – 16 год. аудиторних (8 год. лекційних, 8 год. практичних занять).

5. Форма підсумкового контролю: екзамен

6. Викладацький склад: кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри музичного мистецтва Боршуляк А. М.

7. Перелік основної літератури:

1. Богданов В. Історія духового музичного мистецтва України від найдавніших часів до поч. XX ст.: монографія. Х.: „Основа”, 2000. 287 с.
2. Боршуляк А. М. Історія становлення, розвиток та основи джазового виконавства : навчально-методичний посібник. Кам’янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2016. 155 с.
3. Гуральник Н. П. Розвиток скрипкової школи Східної Європи XX століття: історія, теорія, методика : навч.-метод. посібник. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. 144 с.
4. Гуральник Н. Українська фортепіанна школа XX століття в контексті музичної педагогіки. К. : Вища школа, 2007. 312 с.
5. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підручник. К. : Нац. муз. академія України ім. П. І. Чайковського, 2005. 419 с.
6. Каплієнко-Ілюк Ю. В. Історія світової музики : навч. посібник. Чернівці : «Місто», 2015. 240 с.
7. Кашкадамова Н. Б. Історія фортепіанного мистецтва XIX сторіччя : підручник. Тернопіль : АСТОН, 2006. 608 с.
8. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах : навч. посіб. Тернопіль : СМТ «Астон», 1998. 300 с.
9. Маркова Е. Н. Вопросы теории исполнительства : материалы к курсу теории исполнительства для магистров и аспирантов. Одесса : Астропринт, 2002. 128 с.